

הלכה, חסידות, קבלה והתגלות בצפת של המאה השש עשרה עיון בכתביו של ר' יוסף קארו

חגי פלאי

צפת של המאה השש עשרה הייתה מרכז דתי ואינטלקטואלי, שפעילות הלכתית, קבלית וחסידית פרחו בו, מרבית הזמן ללא חיכוכים הדדיים. אולם לעתים רחוקות התעוררו עימותים בין הממסד ההלכתי לבין אישים מבין שתי הקבוצות הסוציו-אינטלקטואליות המקבילות שלא נמנו על ההנהגה הרבנית. במאמר זה אבקש לבחון את יחסו של ר' יוסף קארו (רי"ק), מהדמויות רבות ההשפעה ביותר בצפת במאה השש עשרה, כלפי יחסי הכוחות וההיררכיה שבין הגורמים הנזכרים. בחינת מקרהו הפרטי של רי"ק – יותר מבחינתם של מקרים אחרים – יש בה כדי להרים תרומה חשובה להבנת התפיסה שרווחה בקרב חכמי הממסד הרבני בצפת באותה העת בנוגע לסוגיות הללו, שכן ברי"ק התמזגו ההשתקעות בהלכה והעיסוק בקבלה, בצד נטייה חסידית מובהקת וחתירה תדירה להשגת גילויים עליונים.

כפי שאבקש להראות, רי"ק – בדומה לאישים נוספים שנמנו על הממסד הרבני בזמנו ובמקומו – התעמת עם חסידים ומקובלים שסטו, לשיטתו, מהמתודה ההלכתית הנכונה ומהפסיקה הראויה, תופעות שנבעו הן מבורות הן מלמדנות אינדיבידואלית. כפי שאציע, מסיבה זו (בין השאר) נמנע רי"ק מפרסום יומן הגילויים שלו (מגיד מישרים): נאמן לשיטתו חשש רי"ק מפרשנות שגויה העלולה להינתן למתודה ההלכתית שנקט, ולפיה הסתמך לכאורה על פסיקה הלכתית הניתנת בהתגלות וביסס פסיקות הלכתיות על יסודות תאוסופיים; שתי עמדות שהתנגד להן בעליל.

ד"ר חגי פלאי

pely@post.bgu.ac.il